

Yttrande

Datum 2024-12-19

Klassificering 1.5.2

Dnr 2024-2752

Ert datum 2024-10-08

Ert dnr 324-1795-2024

Avdelning Kulturmiljöavdelningen

Enhet Enheten för
landskapsutveckling

Yttrande angående KonTiki Vind AB:s ansökan om tillstånd enligt kontinentalsockellagen för att utforska havsbotten inom Sveriges ekonomiska zon och inom territorialhavet i Skagerrak

Ärendet

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har begärt Riksantikvarieämbetets yttrande om KonTiki Vind AB:s ("Bolaget") ansökan enligt 3 § lagen (1966:314) om kontinentalsockeln om tillstånd att utforska havsbotten för den fortsatta projekteringen av energiparken Vidar.

Undersökningsområdet utgörs av en möjlig kabelkorridor för el- eller vätgasöverföring mellan energiparken Vidar och vindkraftparken Poseidons kabelkorridor, för vidare anslutning till land. Undersökningarna kommer att utföras inom territorialhavet samt inom svensk ekonomisk zon.

Området finns angivet i ansökningens bilaga A.

Bolaget ansöker om tillstånd att genomföra geofysiska undersökningar, geotekniska undersökningar och miljöundersökningar. De metoder som kan bli aktuella är hydroakustisk mätning; flerstråligt ekolod (MBES), sidoavsökande sonar (SSS), penetrerande ekolod (SBP), magnetometer (MAG), seismisk undersökning genom 2D/3D UHRS, vibrocorer, cone penetrometer test (CPT), thermal in-situ test, videoundersökning, med undervattensdrönare (ROV) eller dropvideo, sedimentprovtagning med bottenhuggare samt rörprovtagare.

Bolaget anger i ansökans avsnitt 4 (4.1.6), *Motivering av föreslagna villkor och miljöbedömning*, att det finns indikationer på ett 20-tal fartygs-/båtlämningar i undersökningsområdet och att elva av dessa är bekräftade i fält. Vidare anges att provtagningar kommer att föregås av geofysiska åtgärder så att eventuella vrak eller andra kulturhistoriska objekt kommer att vara identifierade när provtagningspunkter beslutas och att ingrepp i objekten på så sätt kan undvikas.

Riksantikvarieämbetet

Box 1114
621 22 Visby

Tel 08-5191 8000

E-post registrator@raa.se

Org.nr 202100-1090

Bankgiro 5052-3620

Synpunkter

Enligt 2 kap. 6 § miljöbalken (1998:808) ska anspråk på ett vattenområde göra minsta möjliga intrång med hänsyn till kulturmiljön. Ansökans avsnitt om förslag till villkor anger i p. 8 villkor om marinarkeologin enligt följande:

- Undersökningarna ska vara utformade så att de kan utgöra underlag för prövning av eventuell kulturmiljöpåverkan.
- Marinarkeologisk expertis ska anlitas vid utformning av undersökningarna och för granskning av resultatet.

Riksantikvarieämbetet instämmer med villkoren och ansökningen kan tillstyrkas under förutsättning att villkoren kompletteras enligt följande:

- Undersökningar ska vara utformade så att de kan utgöra underlag för prövning av eventuell kulturmiljöpåverkan. Undersökningarna ska planeras tillsammans med marinarkeologisk expertis och länsstyrelsen.
- Undersökningarna ska genomföras på ett sådant sätt att kulturmiljöer på havsbotten inte kommer till skada. Detta gäller även okända, hittills oregistrerade fartygslämningar samt registrerade lämningar med felaktig position.
- Marinarkeologisk expertis och länsstyrelsen ska konsulteras i samband med urvalet av platserna där ingrepp i botten sedimenten ska göras.
- Marinarkeologisk expertis ska delta vid utförandet av provtagning.
- Analys av undersökningsdata ska ske i samråd med Länsstyrelsen i Västra Götalands län och marinarkeologisk expertis.
- Sedimentprovtagning eller sondering får inte ske i områden med forn- och kulturlämningar. Lämpligt skyddsavstånd ska beslutas i samråd med tillsynsmyndigheten.

Genom att expertisen deltar i planeringen, vid utförandet och i efterarbetet höjs kvaliteten på analysarbetet samtidigt som förutsättningarna för största möjliga hänsynstagande till kulturmiljön ökar genom att avstånd till forn- och kulturlämningarna kan säkerställas. Risken för att påverka eller skada forn- och kulturlämningar identifieras därmed i ett tidigt skede. Genom att expertisen och tillsynsmyndigheten deltar i planeringen, minskas risken för kompletteringar senare i processen. Detta underlättar också processen för eventuella marinarkeologiska utredningar och undersökningar om behovet av detta skulle uppstå. Analyserna kan endast utföras av expertis, annars uppfylls inte

kunskapskravet enligt hänsynsregeln i 2 kap. 2 § miljöbalken. Deltagande vid provtagning kan ske ombord eller via länk när provtagningen påbörjas.

Övriga upplysningar

En fornlämning består av en anläggning, till exempel en fartygs-/båtlämning (vrak) och ett fornlämningsområde. Fornlämningsområdet är ett område runtomkring anläggningen där det också är tillståndspliktigt att göra ändringar. Länsstyrelsen ansvarar för tillståndsprövning av åtgärder som kan ändra eller skada fornlämningar. Ett skyddsavstånd ska utgå från fornlämningsområdets gräns, då spridningsbilden för lämningar varierar.

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (KML) (1988:950), vilket även innefattar tidigare okända lämningar som eventuellt påträffas under undersökningarna. Kulturhistoriskt värdefulla fartygs-/båtlämningar kan skyddas även om de antas ha förlit efter 1850.

Riksantikvarieämbetet rekommenderar en fortsatt dialog med länsstyrelsen angående om behov finns av utredning enligt 2 kap. 11 § KML. Det arbetet kan i så fall med fördel genomföras i samband med de planerade geotekniska och geofysiska undersökningarna. Om så skulle ske, beslutar länsstyrelsen om behov av eventuell provtagning för att avgränsa fornlämningar.

Detta beslut har fattats av avdelningschefen Marja-Leena Pilvesmaa efter föredragning av utredaren Petra Stråkendal.

Beslutet har signerats elektroniskt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till:

Länsstyrelsen i Västra Götalands län